

NÁVRH NA TRANSFORMACI STUDIJNÍHO PROGRAMU FILOLOGIE

NÁVRH NA TRANSFORMACI STUDIJNÍHO PROGRAMU FILOLOGIE

Tento návrh vychází ze situace, která vznikla na Filosofické fakultě University Karlovy sloučením všech filologických oborů v jediný studijní program „Filologie“. I když bylo toto opatření přijato v rámci pozitivní snahy zjednodušit přijímací řízení a usnadnit mobilitu studentů, záhy se ukázalo, že k předpokládanému cíli nevede a neotvírá ani možnost pro reorganizaci filologických oborů, která by přihlížela k jejich dnešnímu stavu i k současným vědeckým trendům. Následně upozornil proděkan doc. dr. Petr Vavroušek (v materiálu „Klasifikace kmenových oborů vzdělávání a filologické studijní programy na Filosofické fakultě University Karlovy“ z 5.3.2001), že podle dokumentu Českého statistického úřadu „Klasifikace kmenových oborů vzdělávání“ (KKOV) ze 16.6.1998 (částka 68/1998 Sb., s. 7178-7198) mohou existovat v rámci tzv. „kmenového oboru“ jednotlivé studijní programy, které se mohou lišit „názvem, odchylkami v učebním plánu, dílčími koncepčními záměry, uspořádáním vzdělávací trasy nebo svým obsahem“ (KKOV, částka 68/1998 Sb., s. 7179).

Rámec pro transformaci studijního programu „Filologie“ vytváří výše citovaný materiál proděkana Vavrouška, který byl podán jako návrh na změnu vyhlášky Českého statistického úřadu „Klasifikace kmenových oborů vzdělávání“ (KKOV). V návaznosti na doporučení UNESCO je v něm skupina filologických oborů rozčleněna na čtyři podskupiny, které mohou být „naplněny“ jednotlivými studijními programy.

Skupina 73: Filologie

73-01 Lingvistika

73-02 Bohemistika

73-03 Cizí jazyky a kultury (živé nebo vymřelé jazyky a jejich literatury, kulturní studia)

73-04 Překladatelství a tlumočnictví

Toto rozčlenění odpovídá současným trendům rozvoje vysokoškolského vzdělávání a filologických věd. V oblasti disciplín tradičně nazývaných filologie dochází totiž zhruba od poloviny 20. století k posunům od členění daného genetickými jazykovědnými kategoriemi (germanistika, romanistika, slavistika) k členění podle dnešních kulturních oblastí (anglofonní, latinskoamerické). Od tradičních filologických disciplín se oddělily teoretické obory, např. funkcionální nebo matematická lingvistika, teorie překladu apod. Kromě těchto změn dochází rovněž k posunům v oblasti metodologické. Vedle lingvisticky orientovaných filologií vznikají obory s kulturně teoretickým a kulturně historickým zaměřením. Jejich orientace často vede k důrazu na mezioborovost a integrovanost (tzv. kulturní studia – britská, americká, irská, iberoamerická). Podřízení těchto oborů jazykovědným nebo naopak historickým disciplínám by mohlo vést k zpomalení nebo dokonce zastavení jejich vývoje.

Předkládaný návrh vychází z názoru, že výše naznačené změny probíhají v různých oborech různým tempem. Snaží se proto kombinovat tradiční genetické jazykovědné členění s členěním podle kulturních regionů, kterému však dává přednost. Nejen proto, že představuje novou orientaci k mezioborovosti, ale také proto, že lépe vystihuje původní, renesanční pojetí filologie jako vědy nejen o jazyku, ale i uměleckých památkách a mravech dané kultury.

Studijní program Filologie na UK FF lze s přihlédnutím k výše

uvedeným okolnostem a důvodům transformovat takto:

1. Ze stávajících studijních oborů vytvořit studijní programy, které se v podstatě shodují s vymezením některých „kmenových oborů“ ve výše uvedeném návrhu na změnu KKO V:

a) 73-01 Lingvistika – studijní program „Lingvistika a fonetika“

b) 73-02 Bohemistika – studijní programy „Bohemistika“ a „Čeština v komunikaci neslyšících“

c) 73-04 Překladatelství a tlumočnictví – studijní program „Překladatelství a tlumočnictví“

Z těchto programů požádaly o zatím samostatnou akreditaci „Čeština v komunikaci neslyšících“ (nutnost samostatného programu je zde dána odlišností celkového zaměření i pojetí výuky) a „Překladatelství a tlumočnictví“.

2. Značná různorodost filologických studijních oborů na FF neumožňuje, aby byl „kmenový obor 73-03 Cizí jazyky a kultury“ naplněn pouze jedním studijním programem. Studijní obory spadající do této kategorie vytvoří více studijních programů, vyznačujících se jedním z těchto rysů:

a) strukturou příbuzných studijních oborů (např. germanistika, nordistika a nederlandistika)

b) strukturou specializací zabývajících se kulturami dané jazykové oblasti (např. anglistika-amerikanistika na UK FF zahrnuje nyní britská, americká, kanadská, irská a australská kulturní studia)

c) obecným, srovnávacím zaměřením (komparatistika)

Z této kategorie zatím požádal o samostatnou akreditaci studijní program „Anglistika-amerikanistika“.

V průběhu transformace mohou studijní obory, které budou

potřebovat delší čas na rozhodnutí o svém začlenění do nového studijního programu, do určité doby setrvat v rámci nyní akreditovaného programu „Filologie“.

Návrh struktury filologických oborů:

73 Filologie

73-01 kmenový obor: Lingvistika	
studijní program: Lingvistika	studijní obory: (bakalářské, magisterské) Lingvistika a fonetika Fonetika Srovnávací a indoevr. jazykověda
doktorské: Fonetika, Obecná lingvistika, Hungaristika, Ugrofinistika	
73-02 kmenový obor: Bohemistika	
studijní program: Bohemistika	studijní obory: (bakalářské, magisterské) Český jazyk a literatura Čeština pro cizince
doktorské: Český jazyk Dějiny české literatury Teorie literatury	
studijní program: Čeština v komunikaci neslyšících	studijní obory (bakalářské, magisterské) Čeština v komunikaci neslyšících
73-03 kmenový obor: Cizí jazyky a kultury ¹	

<p>studijní program: Anglistika a amerikanistika specializacemi (bakalářské, magisterské)</p>	
<p>Americká kulturní studia Anglický jazyk Anglická literatura Americká literatura</p>	<p>Britská kulturní studia Irská kulturní studia Kulturní studia o zemích Britského společenství Literární teorie</p>
<p>studijní obory (doktorské): Anglický jazyk a lingvistika Anglická a americká literatura</p>	
<p>studijní program: Germanistika, nederlandistika a skandinavistika</p>	<p>studijní obory: (bakalářské, magisterské)</p>
<p>Dánský jazyk a liter. Německý jazyk a lit. Nizozem. Jazyk a liter.</p>	<p>Norský jazyk a liter. Švédský jazyk a liter.</p>
<p>doktorské: Germánské jazyky, německá literatura</p>	
<p>studijní program: Hispanistika, portugalistika a iberoamerikanistika ²</p>	<p>studijní obory (bakalářské, magisterské) Španělština, Portugalština doktorské: Románské jazyky, Románské literatury</p>
<p>studijní program: Romanistika ³</p>	<p>studijní obory: (bakalářské, magisterské)</p>
<p>Francouzština, Italština, Rumunština doktorské: Románské jazyky, Románské literatury</p>	
<p>studijní program: Východoevropská a slavistická studia</p>	<p>studijní obory (bakalářské, magisterské)</p>

Specializace: Lettonistika Lithuanistika Rusistika Ukrajinistika	Bulharistika Kroatistika Makedonistika Polonistika Serbistika Slavistika všeobecná a srovnávací Slovenistika Sorabistika	Východoevropská studia Slavistická studia doktorské: Ruský jazyk Ruská literatura Slovanská filologie Slovanské literatury
studijní program: Řecká a latinská studia Specializace: Byzantologie Novořecký jazyk a literatura	studijní obory (bakalářské, magisterské) Latina Řečtina doktorské: Klasická filologie Latinská medievistika a novolatinská studia	
studijní program: Jazyky a kultury Blízkého východu a Afriky	studijní obory ⁴ (bakalářské, magisterské):	
Afrikanistika Arabistika Hebraistika	Perština Turkologie	
doktorské: Jazyky zemí Asie a Afriky Literatury zemí Asie a Afriky Dějiny a kultury zemí Asie a Afriky		
studijní program: Indologie	studijní obory: (bakalářské, magisterské) Bengálština Sanskrit Hindština Tamilština Doktorské: Jazyky zemí Asie a Afriky Literatury zemí Asie a Afriky Dějiny a kultury zemí Asie a Afriky	
studijní program: Jazyky a kultury Dálného východu	studijní obory (bakalářské, magisterské)	
Japanologie Koreanistika Mongolistaika	Sinologie Vietnamistika	

doktorské: Jazyky zemí Asie a Afriky Literatury zemí Asie a Afriky Dějiny a kultury zemí Asie a Afriky	
studijní program: Komparatistika	studijní obor magisterský a doktorský: Komparatistika
73-04 kmenový obor: Překladatelství a tlumočnictví	
studijní program: Překladatelství a tlumočnictví (PT)	studijní obory (magisterské):
PT-Angličtina PT-Francouzština PT-Němčina	PT-Ruština PT-Španělština
doktorské: Translatologie	

Poznámky:

1. Do navrhované klasifikace nejsou zařazeny tyto studijní obory:

Armenistika,

Finština,

Maďarština,

Romistika,

Slovakistika

jejichž začlenění závisí na dvou faktorech:

a) na dalším vývoji navrhovaného systému (např. vzniku programu „Středoevropská studia“, který by – vedle specializované bohemistiky a germanistiky – mohl zahrnovat slovakistiku, polonistiku, slovenistiku, sorabistiku a rovněž obory Maďarština a Romistika, eventuelně programu „Jazyky a

kultury jihovýchodní Evropy“ – tj. balkánských zemí, případně „Jazyky a kultury malých evropských zemí“),

b) na rozhodnutí pracovišť, která zajišťují výuku těchto oborů, jakou orientaci zvolí pro další vývoj daných studijních oborů (např. zařazení oboru Finština k programu „Lingvistika“ – pokud bude tradičně jeho součástí výuka ugrofinských jazyků – nebo k východoevropským studiím; zařazení oboru Arménština k východoevropským studiím nebo k programu „Jazyky a kultury Blízkého východu a Afriky“; zařazení oboru Slovakistika buď k „Bohemistice“ nebo k „Východoevropským a slavistickým studiím“, eventuálně ke „Středoevropským studiím“, pokud by podobný program vznikl).

2. Počítá se s rozšířením programu o kursy Centra iberoamerických studií.

3. Rada garantů se po zralém uvážení přiklonila knázoru, že by měl vzniknout program Romanistika s obory Francouzština, Rumunština a Italština. Návrh ředitele Ústavu románských studií, který vyčleňuje Italistiku jako zvláštní program, pro nás není přijatelný.

4. Z vědeckého zaměření a povahy výuky Egyptologického ústavu UK FF vyplývá, že obor „Egyptologie“ je akreditován jako součást studijního programu 7105 „Historické vědy“.

V blízké budoucnosti je tedy možno rozdělit stávající studijní program „Filologie“ na 14 studijních programů, které budou lépe odpovídat požadavkům rozvoje jednotlivých disciplin.

V Praze, 13. 9. 2001

Rada garantů studijního programu Filologie /